

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Losonczy-utca 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentelen levelek nem fogadtatnak el. Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonczy-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetésmény-, nyilttér-é. felzárólamások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peit sor terfogata . . . . . 5 kr.
Béiyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Költségvetésünk 1887-re.

Előttünk fekszik szab. Rimaszombat városának előirányzott költségvetése az 1887-ik évre. — A szükséglet 94170 frt és 08 kr., fedezet 94172 frt 37 kr., így fedezeti többlet 2 frt 29 kr. — A kiadásnál következő csoportozatokat találjuk: 1. Adóra: 11922 frt 38 kr. 2. Tisztviselők, lelkészek, tanítók, tanítónők, rendőrök, cselédek készpénzben és természetnyben 26407 frt 32 kr. — 3. Irodai szükséglet: 680 frt. — 4. Fuvar-, napi- és tiszteltidjakra: 200 frt. — 5. Ujoneozási költség: 200 frt. — Épületjavítás és biztosítás: 3850 frt. — 7. Tisztaság és kutak fentartása: 400 frt. — Iskolai czélokra: 972 frt. — 9. Rendőri kiadások: 5238 frt 17 kr. — 10. Gazdasági kiadásokra: 12621 frt 02 kr. — 11. Szegényekre: 230 frt. — 12. kamatokra és törlesztésekre: 22492 frt 01 kr. — 13. Rendkívüli kiadásokra: 6363 frt 88 kr. — 14. Előlegezésekre: 1476 frt. — Vegyes és előre nem látható kiadásokra: 1117 frt 30 kr. Összesen: 94170 frt 08 kr.

A bevételeknél: 1. Kintlevő hátralékos követelésekből: 2000 frt. — 2. Ingatlan vagyon jövedelméből: 40769 frt 86 kr. — 3. Regálé és más hasonló jogok jövedelméből: 39397 frt 30 kr. — 4. Tökék és részvények utáni jövedelemből: 2877 frt 88 kr. — 5. Térítvényekből: 7287 frt 33 kr. — 6. Községi pótdadó kivetésből (15% községi pótdából a nem polgároktól) 740 frt. — 7. Vegyesekből: 1100 frt. Összesen: 94172 frt 37 kr.

Ime ez rövid vázlatban városunk költségvetése a jövő 1887-ik évre. Ha már most a részletekbe bocsátkozunk, láthatjuk, hogy a tisztviselők és segédzemélyzet kiadásai, a cselédséget nem számítva: 13.222 frt 40 krra rugnak. Azonban ezen pontnál megvalljuk őszintén, nem találjuk a munkafelosztással arányban a felvett javadalmazást. — Ugyanis mindenki tudja, hogy míg némely városi tanácsnok hivatalos működése csak bizonyos napokra s csak bizonyos órákra szorítkozik, addig vannak olyanok, kik — ha a reájuk utalt teendőket lelkiismeretes pontossággal elakarják végezni, — kora reggeltől késő estig kényszerítve vannak hivatalukban maradni. — Pedig a költségvetés szerint városunk mindenik tanácsosa 300 frt tiszteltidjában részesül,

mely mellett, — ha más jövedelmi forrással nem rendelkeznének, vagy saját ügyeiket a hivatalos teendők halmaza miatt elhanyagolni kénytelenek volnának, — miként ez a gazdasági tanácsosi teendők-nél áll, — tisztességesen megélhetni lehetetlen volna.

Ugy hisszük, ez aránytalanságot megszüntetni, s a tiszteltidjákat a teendők köre szerint szabályozni, a költségvetési tervet megállapítása előtt kellett volna.

A törlesztés és kamat ezimén 22492 frt 01 kr. szerepel. Mindenesetre tekintélyes összeg, mely a város jövedelmének nagy részét felemészti.

És ez mind miért? Azért, mert míg azok, kik polgárjoggal nem bírnak, 15% községi pótdadót fizetnek, míg a városi polgárok, kik legtöbb hasznot huznak abból, hogy áruikat és természetnyeit itt helyben elárúsíthatják, épületeiket jövedelmezőleg bérbeadhatják, irtóznak a községi pótdadó behozatalától; így közönyösen nézik, hogy küzd a város anyagi gondokkal, melyet pedig minden polgára méltán tarthat édes anyjának. — Igaz, hogy ezen anyagi gondokat előidéztek bizonyos nagylelkű tulszámítások, itt-ott elszámítások a multban, melyeknek hiányait s a városra tömegesen nehezdedő építkezések és átalakítások költségeit pótolni és fedezni napjainknak tétetett feladatává.

Azonban ez mennyire másképp lenne, ha épen azok, kiknek leginkább érdekükben áll a város boldogulása és emelkedése, nemcsak a jogok után nyújtanák ki folyvást markaikat, hanem zsebeiket is megnyitnák az édes anya segélyezésére.

Pedig, a mit önként megadni vonakodnak, előbb-utóbb a körülmények behatása alatt meg kell hozni. Hiszen a város alig képes biztos jövedelmi forrásból fedezni kiadásait. Mert míg ezek napról-napra szaporodnak, addig egyes jövedelmi források nemhogy emelkedni és szaporodni, de apadni és fogyni fognak. Ott van p. o. a regálé- és malombérlet, mely 39.397 frt 30 krral szerepel, kérdés meddig fog ennyit jövedelmezni? A malmok is napról-napra veszítenek értékükből, mert a gőzmalom-ipar messze tulszárnyalja a vizimalmokat; a vadászati és halászati jövedelem pedig elenyésző csekélység.

Ha ezek mellett végig tekintünk azokon, me-

lyeket e városnak saját jó hírneve s a polgárok kényelme és érdeke szempontjából előbb-utóbb meg kell valósítani: mint az utcák kikövezése, egy jó ivó vizet szolgáltató szökő-kut építése, polgári leányiskola alapítása stb. stb.: akkor átláthatjuk, hogy bármint irtóznak is egyesek a községi pótdadó behozatalától, itt van az ideje annak, hogy e tárgyról ne csak gondolkozzunk, de tegyünk is valamit. — Elodázni az ügyet lehet ideig-óráig, de kikerülni többé nem. —k—

Fővárosi levél.

Budapest, október 28.

E lap mult számában egy szerkesztői üzenet figyelmeztetett arra, hogy én a „Gömör-Kishont“-nak ígértem is „valamit“. Nagyon jól tudtam én azt, hogy ígértem, s mint-hogy „az ígélet szép szó, ha megadják, úgy jó“ megis tartom ígéretemet, előbb azonban okát adom annak, hogy eddig miért nem váltottam azt be. Hát bizony annak száz oka van, — s önkénytelenül is eszembe jut egy kis anekdota, melyet épen alkalomszerűségénél fogva, elmondok. — Egy püspök, szokásos látogató körúját végezte kerületében, fölösleges mondanom, hogy mily nagy ovációkkal kísérték s fogadtak utjában mindenütt; mennyire meglepődött tehát s püspök, midőn egy faluba érkezett, hol még csak nem is harangoztak neki. E szavakkal fordult híveinek: „Ejnye, kedves híveim, hát még csak nem is harangoztatok a tiszteletemre? Talán nem örültök annak, hogy eljöttem?“ „De-hogy nem örülünk — felelé az egyházi, — de annak — kérem alásan, — hogy nem harangszóval fogadtuk, száz oka van. Az egyik az, hogy nincs harang.“ „No a többit hagyj el, nem vagyok rájuk kíváncsi“ jegyzé meg a püspök. — Hát annak, hogy én nem irtam, szintén száz oka van, az egyik az, hogy absolute nem volt időm; remélem a többire nem kíváncsiak kedves olvasóim, de ha még többet akarnak, hát kellő hangulatom sem volt meg! S most a hónap végén a helyett, hogy czáfogatni kezd-ném jeles költőnk Balassának ama szavait, hogy: „nincs szebb dolog a végeknél“. (mert biz én sokkal szebb dolgokat is ismerek a végeknél, lévén a hónap vége nemcsak kellemetlen dolog, de nem is valami szép), engedjék meg, hogy röviden recapituláljam az e hónap történet érdekesebb dolgokat, melyek elég anyagot szolgáltatnak — nagy mennyiségűknél fogva — egy tárcza megírásához, ha az ember nem sajnálja az időt, s ha — mit első sorban kellett volna kiemelnem, — képessége van hozzá. Minthogy pedig e lapok rendes fővárosi levelezője futólagosan érintett egyes dolgokat, azokkal nem fogok foglalkozni.

Október hó első napja a parlamentre nagy nap volt. Az ülés leírásával nem akarom tisztelt olvasóimat untatni, a napi lapokat bizonyára nagy érdeklődéssel olvasták azon időben. A „nagy debatter“ beszélt ügyesen — mint ren-

molítására szükségünk volt, elhulltak; kiknek oktatásában egy perczben gyönyörködtünk, másik perczben már megsirattuk.

Közeledik a halottak napja, tekintünk mi is vissza az elmúlt évre, gyászba borul szívünk, ha keressük s nem találjuk azokat, kiknek szavát még az elmúlt évben mohón szívtuk magunkba; — ők nincsenek többé bár, testük már nincs közöttünk, ott nyugosznak a sír mélyében, honnan nincs visszatérés, a hol már nem fáj semmi; testüket nem láthatjuk többé, de megmaradt számunkra egy, a mit nem ragad el tőlünk a zord halál, a mit nem választ el a mély sír, az elhunytak kedves emléke. — Álljunk meg tehát mi is az elhunytak emlékének egy kissé, mutassuk meg, hogy még a halál sem volt képes elválasztani tőlünk azokat, a kiket szerettünk. — Itt a halottak napja, emlékezzünk meg halottainkról!

1885 évi december 13-án még hivatalnokai rettegve tisztelték a megye alispánját, napközben még hivatalszobájában végezte szorgalmasan munkáját, a megyeház folyosója még recsegett lábai alatt, estefelé még barátjait mulattatta a kaszinóban kedélyes beszédjével, — ki gondolta volna akkor, hogy már a halált hordja magával, ki hitte volna, hogy azon erőteljes férfi pár percz mulva ott előttünk fog meghalni? Senki, — s mégis úgy volt, ugyanaz nap este 7 órakor már egy rémületes újság járt városunkban szájról-szájra: Szontagh Bertalan alispán meghalt ő már nincs többé? Oh történet muzsája, miért nem szenteltél fel papodnak, nehány sort? Sohasem éreztem tollam gyengeségét annyira, mint most, midőn szavakat nem találok, hogy a nagy férfiú érdemeit elő soroljam. — de minek is érdemeit felhozom? ki nem ismerte Szontagh Bertalan alispánt, ki a megyének tisztelt előljárója és szeretett atyja, hivatalnokainak szigorú főnöke és kedves barátja volt? Bár hamvai már közel egy éve nyugosznak a királyi sírboltban, nincs Gömörmegyében egy kebel, melyben Szontagh Bertalan emléke nem él és nem fog élni.

T Á R C Z A.

Halottak napján.

Jerünk, jerünk, ki a szabadba,
A hervadást, enyészetet
Siratni, — ki a temetőre
Szentelni bus gyász ünnepet.

Gyász ünnepet, halottak napját,
Szent, szent a holtak ünnepe,
Magasztos mi hevít az eszme,
Az elmulás költészet.

Magába száll a fájó lélek.
Kibontja szárnyát, s szárnyra kel,
Szerettei halott poránál,
Boldog, ki hittel ünnepel.

Jerünk, jerünk, hol annyi hű szív
Porlad, hová nyugodni tért,
Boruljunk a néma halomra
Imádkozzunk a holtakért.

Gyász fogad itt, húnycsötét gyász,
Hulló haraszt, bús hervadás.
Sirt a természet önmagának
Hervadt lombból temetve ás.

Ninesen virág, lágy szirma szórva,
Zúgó szellő jön jön, rohan.
Letépi, — ah az őszi tájak
Harasztja csak, s halottja van.

De él, de él, virraszt az emlék,
Elűzi mint fény a borút.
Órók a hit, remény virága
Abból fonjuk ma koszorút.

Azt, azt vigyünk a temetőre,
Míg áldozunk, emlékezünk.
Hit és remény a hervadásban
Lesz a mi legszebb ünnepünk.

Borsody Béla.

Halottak napja.

Az enyészet képe táruul mindenütt szemeim elé, minden tárgyon a halál hideg kezét látom átvonulni: — a fa, melynek terjedelmes lombjai alatt nemrég megpihentem, ma busan rázza száraz ágait. — a mező, melynek zöld vetésén legeltettem szememet, ma kopáron áll. — a kert, melynek szép virágai nemrég esábitóan hívogattak, ma megdermedve, üressen áll; — fa, virág, fű, minden az enyészetet hirdeti, bármerre forduljak, mindenünnen az hangzik fülembe: „meghalunk!“

Alig pár óra választ el bennünket azon naptól, melyen az elhunytak iránt egy imában leróhatjuk a kegyelet adóját. — A halottak napja a kegyelet ünnepe: ki az, kinek halottja nem volna, ki az, kinek gyásza nincs? A halottak nagy napján még a legfáslutabb kebelben is meg-megpendül az érzelem húrja, e nap a mult és jövő ünnepe, emlékezet bennünket azokra, a kiket szerettünk s mégis elvesztettünk, — de emlékünke idezi egyszersmind azt is, hogy mindnyájan balandók vagyunk, hasonlóan a fához, mely tegnapi még virágozva, egyenesen állt előttünk, s ma egy villám által sujtva, már lábainknál hever, — a kiket tegnapi teljes egészségben és erőben láttunk, ma a halál kaszája által levágtatva, testük megdermedve fekszik.

Ki az, ki ne várná nyugtalanul a napot, hogy elhalt kedveséről csendes áhitatban megemlékezve, szíve fájdalommal enyhíthessen?

Nekünk sok gyászunk van! Nincs oly megye, mely annyi kedvest, annyi nagyot veszített volna az elmúlt egy év alatt, mint a mienk, — jeleseiük, nagyjaink, kiknek gya-

desen. Erdekös volt látni, mily egykedvűen ült bársonyszékében, s midőn felemelkedett, s megszokott ezüzműsával beszélt, meg-megsuhogtatva a kis papírlapot, melyet kezében tartott, minden szem rajta nyugodott, s siri csendben hallgatták a hozzá intézett interpellációkra adott választ, melyet elhangzása után a székébe minden irányában továbbították a szemfüles reporterek. A bolgár kérdést illetőleg adott válasza után visszatért a parlament régi kerékvágásába, s nyugalmát nem is igen zavarta meg semmi fontosabb esemény, kivéve a Janszky ügy tárgyalását, mellyel azonban igen gyorsan végeztek, s jó is volt, hogy végeztek, legalább megszabadították a még hátralevő megyék főjegyzőit a feliratok szerkesztésétől! — Ne zavarjuk tehát a honatyákat „keleti nyugalmuk“-ban, s nézzük a sokkal változatosabb, s érdekesebb képet nyújtó színházakat, melyek műsora a zord őszi napoknak legalább estéit igyekszik kellemsé tenni, sikerült újdonságok által. — A nemzeti színház műsorának ez idő szerinti leghálásabb darabja Gondinet Edmond jeles vígjátéka „A párisi“ („Un parisien“). A darab kitünő, igen gazdag szellemes apperuekben, de nem hiányzanak belőle a finomabb érzelmes részletek sem. A darab érdemeinek mindig s minden tekintetben teljesen megfelel a siker; a közönség mindig hálás, s bőven adóz tapsokkal a kedélyes Saxourettenek. (Vizvári) kít a közönség rendszeren nevetéssel fogad, Náda, a kedves Csillag Teréz, Latabár mellán megérdemlik precíz játékuikért a közönség teljes elismerését, mely a nagyszámú kihívásban, s viharos tapsokban nyer nyilvánítást.

De nézzünk át a népszínházba is, hol épen ismerős hangot hallok, a mennyiben az egyik földim Blaha Lujza asszony szórakoztatja a közönséget, s hangulatot igyekszik csinálni, hogy az által sikert arasson egy másik földim — Madarász Ernesztin kisasszony „A bódosi bíró lánya“ című új népszínművével. A darabról magáról keves mondani valóm van. Alakjai ismerősek, de elég ügyesen vannak megválasztva és csoportosítva s dícséretre méltó az, hogy a darab eszméje eredeti, mi pedig manapság ritka dolog. A közönség teljesen megtöltötte a színházat, mert a darab teljes sikerét mintegy garantálni látszott a szerepeknek kitünő kezekben való elhelyezése; a szereplők tehát nem tehetnek arról, hogy a közönség nem kapott annyit, mint a mennyit várt a darabtól, Blaha Lujza, Tamássy, K. Tóth Ilka, Kassai, Eöry a többi szereplőkkel együtt teljes erejükkel s tehetségükkel igyekeztek az ifju szerző első művének teljes sikerét biztosítani; de valljuk meg, a mit meg is szereztek, elrontotta részben a kritika, mely meglehetősen fölületesen és mostohán bánt el egy a darabban, mint az ifju, kedves s szép szerzőnővel, ki — mint épen most értesülök róla — egy új „Illés apa“ című népszínmű irásán fáradozik, mely uemsokára napvilágot fog látni. — Nem válhatok meg a népszínházról a nélkül; hogy a mi régi jó ismerősünk — Solymosi — eltávozása felett ne sajnálkozzam jó magam is. Az itteni színházlátogató körök hangulatából sikerült kivennem, hogy telette roz néven veszik Evának ama megdöglő tettet, hogy a népszínház e jeles komikusát távozni engedte. Illetékes körökben azonban arról is értesültem, hogy ennek nem annyira a Solymosi gyengélkedése (!?) mint maga Evva ur az oka. De ne bolygassuk azt, elég az hozzá, hogy a közönség osztatlan elismerése kísér Solymosit vidéki szereplésében, és mindannyian reméljük, hogy rövid idő múlva ismét visszatér körünkbe.

A színház által nyújtott szórakozásnak legkevésbé sem marad mögötte azon élvezet, melyet a sportmaneknek s általában a nagy közönségnek az őszi versenyek nyújtanak. A futtatások ez idén felette érdekesek voltak, melyet nagyban előmozdított a szép idő is, mely a versenyek csaknem mindenikének kedvezett. De nézzük s kísérjük ki az Andrassy-uton végig robogó fogatokat, gyönyörködjünk az épen előtűnő „kucsiróz“ „aranyos Ilka“ kezes tartásában. . . Épen jókor érkezünk — a korlátokat zárni akarják. Végig tekintve a közönség sorain, a rendes vendégeket látjuk feltűnni: A robustus Edelsheim (kinek neve mellett már annyira megszoktuk a Janszky név olvasását, hogy a nélkül képzelné is alig tudjuk), a szép Fejérváry honvédelmi miniszter stb. stb. mind nagy érdeklődéssel várják a „starter“ megjelenését, ki épen indul a zászlóval kitűzött helyére. Felvonultak a katonazene felharsanása közben a Döry, Festetich, Sztáray istállóik büszkeségei, s a „totalizateur“ alig győzi a tétet elfogadni. Nagy izgatottsággal rakják Festetich „Góliáth“ját, Döry „Si“jét s feszült

figyelemmel lesik az indulást. A nyolezas mezőnyben felállított mének neki erednek, s ime mindjárt a pálya elején előre tör Döry „Si“je s egész a célpontra vezet, eluerve az 5000 frtos nagy díjat. A „totalizateur“ s „bookmaker“ pedig fizet busásan, úgy, mint még soha! Ez volt az őszi versenyek egyik legérdekesebb napja. — Nehezen vártuk a bécsi „Derby díj“ győztesének gróf Festetich Tasziló „Fenek“-jének a versenyterén való megjelenését, de hiába vártuk.

Ne várjunk tehát tovább, hanem tegyük egy sétát befelé a városba s terjünk be a műcsarnokba, s miután az időből nem futja ki a tüzetes megsejtelés, vessünk futólagos pillantást az őszi műtárlat remekeire. A belépőnek figyelmét mindjárt lekötő a főlépcsőkkel szemben gyönyörű műteremmé átalakított folyosón elhelyezett szoborművek. A rendkívül ügyes kivitelű szobrok mindenike dícséres tehetséges mesteret: Strobl Alajost, kinek különösen a Hegyi Arankát ábrázoló mellszobra — melyet Vágó Pál kiváló szakértelemmel színezett — igen ügyes kezekre vall. A tárlat eme legérdekesebb részét képező szoborművek mellett méltán megámulja a közönség a külföldi és hazai festészet műremekeit, melyek közül különösen sok nézőt vonz a modern internacionális festmény egyik remeke Moreau de Tours György festménye, továbbá hazai művészeink közül Bihari Sándor „Bíró előtt“, Aggházi „Ne izeljen“ című pompásan festett magyar genre-képe stb. stb. méltán megérdemlik a dícséretet.

Ez élvezetek közben pedig nem palástolhatunk el bizonyos furcsa benyomást, melyet egyes neveknek társalgás közben való hallása bennünk előidézik. E hónapban bizonyos hírnévre tettek szert egyes egyének. Az egyik hazafühoz nem illő nyilatkozatai által vonta magára a társadalom méltó haragját, a másik keftő pedig ennek megtorlása által vonta magára a közfigyelmet. Kedves olvasóim bizonyára tudni fogják, hogy e három név: Herbert, Komjáthy és Christen. Hogy miként nyilatkozott ez utóbbi, önk tudják a hírlapokból, valamint azt is, hogy miként vettek elégtételt tőle az előbbieket nyilvános helyen tett nyilatkozataiért. A lovagias elégtételt Christen megadta, vajjon nem fogják-e a Janszky mintájára ezért soron kívül előléptetni? Ez is lehetséges!

Az alatt, míg ezek duellálnak, a főváros falai között grassál a kolera, s folyton szedi áldozatait elég nagy mennyiségben, pedig az ősz ugyan hideg idővel köszöntött be nálunk, ami ugyán az esőkkel a betegedés számát, de növeli a halálozásokat! E mellett fellépett a himlőjárvány is, melyet még a kormánybiztos dr. Oláh Gyula kiküldése sem igen riaszt meg. A kolera még mindig csak az alsóbb osztályban pusztít, mi rendkívüli elővigyázatra inti az értelmiség osztályát, kik el is látják magukat haszkóttal, borovieskával, meg vörösborral s rendes életmódot folytatnak, ami csakis helyeselhető s szükséges is, mert a gyomorhurut azért veszélyes a koleras időben, mert annak gyomrában, ki ebben szeved, hiányzik a gyomorsav, mely az esetleg odajutható bacillusokat megölhetné. Hogy pedig a kolera beteg egész szervezetében változás áll be, ez onnan van, mert a bacillusok ugyancsak a bélhuzamban maradnak, de ott igen erős mérget választanak el, mely felvétetik a vérbe, s ez idezi elő a göresöket és változásokat.

A járvány folytonossága, ugyán az, lassanként elfeledtetni a már csaknem tulságosan elmérgesedett Lung-Gebhardt ügyet. E két uri ember affaire-je nagy szenzacziót keltett, s elég alkalmat szolgáltatott arra, hogy megtudjuk, miszerint a főváros tanácsosai között az egyetértés nem a legjobb lábón áll. Hallottunk nyilatkozatokat pro et contra, de részéről egyiknek sem állók a pártjára, annyit azonban constatalhatok, hogy Gebhardt a sajtó, — melynek ez egyszer nem sok híve volt — nagyon elítélte. Végre azonban belátták, hogy sokkal okosabb dologt cselekszenek, ha ily válságos időben nem viszálykodnak, s több gondot fordítanak a közegészségügyi viszonyok jókárban tartására.

Véget ért e hónapban a híres Gazdag h-fele bünyűje is; melynek tárgyalása sok hallgatót csalt a Fortunába. A tárgyalás, — melyet a főbíró, Tamar halála megelőzőt — hosszú ideig tartott, s nem hiányoztak érdekes mozzanatok sem, melyek a tárgyalás érdekességét még inkább fokozták. Az ítélet, mint önk tudják, felmentő volt mindnyájukra nézve, s a bírák ezzel bizony nagy örömet szereztek a vádlottaknak — kivéve Molnárt a vén „pesti csatárt“, kivel az egyetemen jó ideig beszélgettem felmentése után. „Mikor én „pesti csatár“ voltam — mondá az öreg — igen jól

Azon a napon, melyen a megye nagy fiának az utolsó kisérletet megadta, érte a törvényszéket egy gyász, egy halottért nem elég volt a gyászlobogónak lengeni, hanem két halottat gyászolt egyszerre. — elveszítette Rombauer Ervin rozsnói kir. járásbíró, a kit szinte nem csak hivatalársai gyászoltak, hanem megsiratták mindazok, a kik ismerték.

Még be sem hegedtek a sebek, melyeket a két nagy férfi halála ejtett rajtunk, s máris ki kellett a gyászlobogót tenni. Fakla János gömörmegeyi m. kir. adófelügyelő halálát jelentette, mely érzékenyen sujtotta egy a megyét, valamint a pénzügyi hivatalokat.

A történet elveszítette egyik szorgalmas művelőjét, a rozsnói közjegyző pedig elvesztette buzgó hivatalnokát, Mikulik József rozsnói kir. közjegyző helyettes élte virágzó korában lett kutatásának áldozata. — Megérdemli, hogy a történelem, melynek tevékeny életét szentelte és feláldozta, az ő emlékének is szenteljen egy rövid cikket.

Megyénk legnagyobb főuri családjának nesztora: Szentmihályi Viktor elhunyt nemcsak családja és rokoni szívében ütött tátongó sebet, hanem gyászt hagyott az egész megyében, mert a megyei közélet egyik fáradszóró veteránja tűnt el vele.

Nemcsak a megyei közügyek teréről oltott ki sok drága életet a kéllehetlen sors, hanem kiragadott hivatkozott ügybuzgó lelkipásztorokat, így lett a halál áldozata híveit és hazáját egyformán szerető Hoznek János jolsvai ág. ev. lelkész, kinek érdemeit leginkább bizonyítja a nagy részvét, mely őt utolsó útjára elkísérte.

Mi pótolhatja azon veszteséget, mely a simonyi ref. egyházat, szeretett atyjának és 37 éven keresztül hű s gondos lelkipásztorának Borsody Józsefnek elhalálása által érte. — Ismerte meggyéknek minden lakója, mégis ő, ki aggkorában is dacolt az idővel s folytonosan fiatal erővel működött hívei jólétéért, a halállal dacolni nem tudott, kiragadhatott közülünk.

Mi vigasztalhatja meg a berzétei ref. egyház sajtó

fájdalmát, a melyet neki — őt több mint egy évtizeden keresztül szeretettel és odaadással szolgált lelkipásztor Szathmáry Antal elvesztése okozott. — Megsíratta az egész vidéken mindenki, a ki ismerte.

Mi hegesztheti be a harcazi ref. egyháznak mély sebet, mely rajta hű és gondos pásztorának Papszász Józsefnek ellunyásával ütött. — Az idő a nagyok elvesztése feletti bánatot enyhítheti, de az azzal ütött sebet nehezen gyógyíthatja meg.

Több érzékeny gyász érte az év folyamán még meggyéknek. A fentebbieken kívül elvesztettük Zabari Szontagh Imre, megyénk legrégibb táblabíráinak egyikét, a rozsnói ág. ev. főgyimnasium és a gömöri ág. ev. esperességének kezesét, kedvelt felügyelőjét, s több jelesünket, kiknek hiányát fájdalmasan érezzük.

Még néhány szót akarok áldozni azon honleányok emlékének, a kik jótékony angyalokként jelentek meg mindenütt, a hol a nyomor és fájdalom jeleit felismerték; néhai Roffi Borbély Lászlóné szül. Szathmáry-Király Borbála és Bodon Ábrahám szül. Dobossy Klára urnők felejthetetlen emlékek szenteltem ezikkemet. — Hogy mily vesztéses érte e két nő ellunyásával meggyéknek, azt legjobban megmondhatják a szegények és szerencsétlenek, kiket segíteni és vigasztalni halálukig meg nem szüntek.

Szent áhitattal borulunk földre jelesünk emlékének! — Még nagy fájdalmunkban is egy édes vigasztalás járja át szívünket, hogy ha elvesztettük is őket, de azért emléküik még most is a miénk, s miénk marad mindaddig, míg keblünk dobbanása meg nem szűnik.

Imádkozunk tehát, hogy az elhaltak drága szellemei lebegjenek felettünk, s mutassák nekünk azon utat, melyen ők jártak, s melyen nekünk is haladnunk kell, hogy hazánk és meggyék a virágzás korát elérje! Világítsatok drága szellemeik, ha sötétben botorkálunk, és tereljétek a jó utra, ha eltévedünk!

Bolygó.

éltem, csak az a seb bántott, mit Ácsnál kaptam, mikor egy kartács a lábamat összezsuzta. A börtönben is jó dolgom volt, mert adtak enni meg inni, csak arra kértém most is a tekintetes karokat és rendeket, (értette ez alatt az egyetemi ifjuságot) hogy valami viselt ruhát ha méltóztatának adni, mert méltóztatik látni a tekintetes fiatal karok és rendeknek, hogy most igen silány öltözékben vagyok, csak az van rajtam, a mit az ügyvedem kérése után a börtönmester ur adott. Igen értelmesen beszélt az öreg, s mindjárt gyűjtést is indítottunk meg az ifjuság körében, mely 10 frtot eredményezett, mit az öreg sirva köszönt meg.

Ezzel vázlatos képét nyújtottam Önöknek a fővárosban e hónap történet érdekesebb dolgoknak, s be is fejezhetném immár jó hosszúra nyult leveletem; megbocsáthatlan hibát követnék el azonban, ha nem emlékezném meg pár szóval a főispáni jubileumról, arról t. i. melyet önk rendeztek kedves földieim! Valóban nem szép dolog volt az, hogy a minden tekintetben kitünően sikerült ünnepélyről a fővárosi lapok egyikében sem olvastunk egyetlen egy sort sem, míg más helyeken rendezett ünnepélyességekkel rendszeren tele vannak a fővárosi lapok. — Ennek oka egyedül a rendező bizottságban rejlett, melynek tagjai bizonyára elfelejtettek arról, hogy az ilyen nagy ünnepélyekre a fővárosi lapok szerkesztőseit meg szokták hívti, mely azután szívesen küldi a saját költségén tudósítókat, hogy ezek az ünnepély lefolyásáról híven referáljanak. Az ilyen feledékenységek következménye aztán az, hogy Pesten nem ismerik Rimaszombati városát, s a hírlapok olyan alkalmakkal emlékeznek meg városunkról, mikor arról van szó, hogy „hány tyukszeme van,“ — s hogy a Rácz-füldőben erről ismerik meg a rimaszombatiakat. Elég hiba!

S most, miután levelem zártakor a Simor János hercegprímás nagy pompával s fényvel rendezett aranyos jubileumáról még bővebb adatokkal nem szolgálhatok a „budapesti egyetem gömörmegeyi ifjuságának köré“-ről akarok pár szót szólni. — A kör újból való alakulása igen szép reményekre jogosító szituációk között indult meg, de a lelkesedés, egy látszik, csak szalmaláng volt, mert nemcsak a gyülekeket látogatták gyéren, de a tagok az ideiglenes előköt sem igen támogatták működésében s fáradozásaiban. Ismét stagnált tehát a kör működése, de reméljük, hogy nem fog sokáig tartani, s a kör el fogja oszlatni mindazon rossz előteletket, melyeket a fiatalok iránt otthon táplálnak; erre kell törekednünk, hogy beigazoljuk, miszerint a támadásokkal szemben helyt tudunk állni. S ha ezt látjuk, majd mondják, hogy: Wirf die Katz, wie du willst, doch fällt sie auf die Füsse!

Au revoir! Medikus Reporterianus.

Levelezés.

Rimaszombat, 1886. október 29.

T. Szerkesztő ur! A „Gömörmegeyi ált. tanító-egylet“ rimaszombati járásköre folyó hó 28-án tartotta őszi közgyűlését Alsó Pokorágyon Törköly József rimaszombati községi iskolai igazgató elnöklété mellett.

A tagok, élükön tek. Groó Vilmos kir. tanfelügyelő ural, már délelőtt 9 órakor megjelentek a helyszínen s kölcsönös üdvözlés és az iskolahelyiség környékének megtekintése után bevonultak a tanterembe, hol az ünnepiesen öltözött gyermekek köszöntötték őket. Itt elnök rövid beszédet intézett a tanulókhöz, s felhívta Hanák Manó tiszlelői állami iskolai tanító urat, kezdené meg próbatanítását, mint a mellyel ez évben Likéren tartott tavaszi értekezleten bizatott meg.

Hanák Manó ur az egyes osztályok magánfoglalkozási tananyagát kijelölve, az első osztály növendékei előtt a számtanból tartott előadást; a „kettőt“ ismertette meg.

A próbatanítás végetével a gyermekek hazabocsátatnak s elnök az értekezletet megnyitotta. — Miután Járóssy Endre ur, a szakasi értekezlet rendes jegyzője, betegsége miatt nem jelenhetett meg, helyette Paál Gyula rimaszombati községi iskolai segédtanító kértett fel a jegyzői toll vezetésére.

Következett Hanák Manó ur előadásának megbirálása. A szép sikerrel s élénk változatossággal tartott előadásért, a legőszintűbb elismeréssel adóztak neki egy a szaktársak, mint megyénk lelkes tanfelügyelője. Es méltán, mert dacára, hogy az előadott tananyag egészen új volt a még akkor-tájban feladott gyermekek előtt, s az eredmény teljesen eléretett, és ezzel előadó bebizonyította alapos készségét, helyes módszerét s finom érzékét a fegyelmzés és a figyelem ébrentartása iránt.

Ezután a tanterem butorzatának megtekintésére került a sor. Ez felette hiányosnak találtván, elnök indítványozta, hogy Kerekes József ottani tanító ur hívja fel a presbiteret, miszerint a rimaszombati községi iskola első osztályában eddig használt, de ma már vaspadokkal felváltott feladokat jutányos áron szerezék meg iskolájok számára.

— Ami a tanszerelvényről illeti, ez is sok kívánni valót hagy maga után. Természetrajt és természettani eszközök nincsenek, valamint „Magyarország térképe“ és a „Községek térképei is hiányoznak. Aranyéskézről sincs gondoskova, a szorgalomkert teljesen haszonvéhetetlen. Ezeknél fogva határozatott, hogy az iskolafentartó hatóság jegyzőkönyvi kivonatban hívassék fel, miszerint a hiányzó tárgyakat és eszközöket erkölcsi kötelességének ismerje beszerezni, ugyszintén a haszonvéhetetlennek bizonyult szorgalomkert helyett is más, használható helyet jelöljön ki és adjon át kezelés végett az érdekelt tanító urnak.

Most Prunyi Vilmos ur, a rimaszombati ág. ev. leányiskola tanítója értekezett a következő tételtől: „Miféle rendszabályokat léptessen életbe a tanító, hogy a tanterem levegője mindig tiszta maradjon, tehát az egészségre kártékony hatás ne legyen?“ Az érdekesen kidolgozott munka elfogadhatott azon hozzáadással, hogy felolvasó foglalja tételeit egyes pontokba, azután adja be az előlétségnek, ki azt felterjesztendi a központhoz.

Ezután Ozikora István rimaszombati községi iskolai tanító ur olvasott föl egy széles szakismeretről, szorgalmas tanulmányozásról tanuskodó művet. Címe: „Gömörmegeyi területén miféle történelmi emlékek vannak, melyek a hazai történelem tanításánál sikeresen használhatók?“ — Nehéz téma, melynek kidolgozására csak olyan ember vállalkozhatik, aki teljesen ismeri megyéje nevezetességét s otthonos a hazai történet erre vonatkozó minden ágában. Epen ezért, érdeklél néztünk a felolvasás elé s nem kevésbé le-

... meg úgy a szép magyaros nyelvezet, mint a ... tartalom. A kör köszönetet mondott előadónak kifejtett buzgalmaért s elhatározta, hogy a gondolat kidolgozott munkát betérjeszi a központhoz azon indítvánnyal, kéresek fel a megyei kir. tanfelügyelő ur. miszerint az egyes községek tanítóit hívja fel a környékükben található történeti emlékek és adatok összeírására s azoknak hozzá való beküldésére azon czélból, hogy azok sikeresen összeállíthatók legyenek megyei földrajzunk és történelmünk tanítására.

Végül Paál Gyula tanító olvasta fel: „Milyen arányban álljon a testi nevelés a szellem fejlesztésével“ című vitatételét. Elénk eszmésere fejlődött most ki, míg végre a felolvasott 16 tétel némi módosítással miud elfogadtatott s a központhoz felterjesztetni határozatott.

Ezzel a felolvasások véget értek. Elnök most a hiányzó tagtársak igazoló leveleinek tartalmát tudatta a kör jelenlevő tagjaival: Jenes Jolán kisasszony, Szöllősy István, Fábry János gym. tanár. Járossy Endre, Hrvol Dániel urak elmaradása igazoltnak vetették, — Timkó Mihály és Molnár Antal urak pedig kiléptek.

Azután felhívták a tagsági díjjal határoltakban levők, hogy ebbeli kötelezettségeiknek tegyenek eleget; majd tek. Groó Vilmos kir. tanfelügyelő ur indítványára 2 frt 30 kr. folyt be az „Étvös-alap“-ra adakozás czimén.

Most Gyáry Lajos zebherjei ev. ref. tanító jelentette, hogy az „Étvös-alap“-ba belépni ohajt, mely jelentése tudomásul vétetett.

Végül elhatározatott, hogy a jövő tavaszi közgyűlés Nyustyan fog megtartatni. — A jegyzőkönyv hitelesítésével Törköly József elnök, Wagensommer János és Czikora István egyleti tagok bizáltak meg.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Mikor a tagok elhagyták a gyűléstermet, a helybeli tanító ur lakszobájában már terítve volt az asztal; a felhordott izletes ételek aztán gazdagon megjutalmaztak a munkában kiállott fáradságért. Poharat is üritettünk annak a páratlan s minden nemesért lelkesülni tudó magyar embernek az egészségeért, akit úgy hívnak, hogy: kir. tanfelügyelő. Isten sokáig éltesse!

Paál Gyula, h. j.

Meghívás.

A gömörmezei ált. tan. egyesület rimaszécsi járásának közgyűlése f. é. november 8-ára délelőtti órákban Radnóti tüzeti ki, hova e járáskör tagjait s a tanügy pártolót tisztelettel meghívom.

Kelt Pálfalván, 1886. október 27.

Juhász János, járásköri elnök.

Hírek és vegyesek.

Jubileum. Lenner Miklós címzetes kanonok, alesperes és szent-simonyi plebános folyó évi december hó 8-án tartja meg áldozásának 50 éves jubileumát. — Szép magában véve is a közügyek terén töltött munkás 50 év, de mennyivel szebb mégis, ha azt teljesen és odaadással hívei jólétére és boldogítására áldozza fel valaki!

Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter a rimaszombati egy. prot. főgymnasiunba az iskola meglátogatására, abban az állami főfelügyelet gyakorlására, illetőleg jelentés tételre az 1886/7. tanév tartamára Szieber Ede beszercebányai tankerületi főigazgatót nevezte ki.

Megyei bizottsági tagok választása Rimaszombatan folyó hó 28-án történt meg következő eredménnyel: szavazott 124 választó, megválasztottak Terhes Pál 109., Barna Imre 94 és Szabó József tanácsos 63 szavazattal. Kapott ezenkívül Badinyi Gyula 22-, Gauf Pál 30-, és Ethei Károly 12 szavazatot, s meg többen nyertek 1—7 szavazatot.

Megyebizottsági tagválasztás Sajó-Gömörön. Folyó hó 28-án elénk érdeklődés mellett tartott meg a megyebizottsági tagválasztás. — Beérkezett összesen 138 szavazat, melyből Mikola György sajtó-gömöri ev. lelkész ur és volt megyebizottsági tag kapott 99 — és Salamon Sándor ur 38 szavazatot — egy szavazat nem fogadtatott el. — s így nagy! Mikola György volt megyebizottsági tag újból megválasztott. A egész választás példás rendben történt! Isten éltesse az új — de régi — megyebizottsági tagot!

Esküvő. Hegedűs Fanni kisasszonyt, Hegedűs Lipót helybeli lakos kedves leányát folyó hó 26-án vezette oltárhoz Hercz Dévid Debreczeni lakos. Az esketési szertartást Singer S. Leo helybeli főrabbi végezte, emelkedett hangú szép magyar szónoklatban figyelmeztetvén az új házaspárt egymás iránti kötelezettségeire, azután pedig héberből lefordított áldással zárta be beszédjét. — A haza iránti kötelezettségét róvta bár le a főrabbi ur, midőn a templomban magyar hitzónoklatot tartott, mindamelllett örömmel üdvözöljük e tetteért, mert ebből meggyőződünk, hogy a főrabbi a haladásnak nem ellensége, s reméljük, hogy ez első bár, de nem utolsó, s hogy szép zamatos magyar előadásában még többször is fogunk gyönyörködni, — hogy úgy legyen, azt tiszta szívünkkel kívánjuk. Az esketési szertartást nagy lakoma, majd tánc követte, melynek csak a kora hajnal vetett véget. — Az új párt kísérje az ég áldása!

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Özvegy Takácsy Károlyné szül. Bazilidesz Matild maga és gyermekei Akos és Dezső nevében is. — id. Bazilidesz János és neje Mindszenty Matild, — ifj. Bazilidesz János, — özv. Takácsy szül. Szlatkovszky Mária, — Takácsy András, — továbbá Teschler János és családja, valamint az összes rokonság és barátok fájdalomtelt szívvel jelentik a forrón szeretett s felejtethetetlen férj, a legjobb apa, vő, fiu, testvér, sógor, rokon és barát dr. Takácsy Károly orvos tudor és városi főorvosnak 1886. évi október 24-én esti 11 órákor, élete 34-ik, boldog házassága 5-ik évében, hosszas szenvedés után tüdő-gümőkórban történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei 1886. október hó 26-án délután 3 órákor fogtak a róm. kath. egyház szertartásai szerint a jolsvai sírkertben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szentmisze-áldozat 1886. október hó 27-én reggeli 8 órákor fog a helybeli róm. kath. templomban a Mindenhatóknak bemutatatni. — Béka lengjen porai felett!

Bűnyű. Zeheri Pál, Takács József és Olexa János tibai legények bűnyűjét, — kik tudvalevőleg Borsos József helybeli iparost f. évi augusztus havában a vásárra menet meggyilkolták, — f. hó 25-én tárgyalta a rimaszombati kir. törvényszék. — Nem igen fogadtatott be még egyszerre annyi hallgatót a tanácssterem, mint e napon, egész nap tömve volt kíváncsiakkal, kik möhön lesték úgy a végtárgyalás

menetét, valamint a vád és védbeszédeket és az ítélet meghozatalát. Sajnos azonban, hogy sem a nyomozat sem a bizonyítási eljárás nem derítette ki a valódi tettest, s így a kir. ügyész vádlottakat a btk. 301. és 308. §. szerint minősülő halált okozó súlyos testi sértés bűntettében kérte bűnösöknek kimondani s megbüntetni, — a vádbeszéd alatt a meggyilkolt özvegye elájult s alig birták eszméltre hozni. A védbeszédek elhangzása után a kir. törvényszék rövid tanácskozás után kimondta, az ítéletet, mely szerint Zeheri Pál a vád és következményei alól felmentetik. Takács József és Olexa János pedig a btk. 301. és 308. §. alapján 1—1 évi börtönrre, 20—20 frt pénzbüntetésre ítéltettek s lemarasztaltattak az özvegy részére temetési költség czimén 100 frtnak egyetemlegesen, az árvaik részére egyenként 100—100 frt megfizetésében s az eljárási és rabtartási költségekben. — Az ítélet ellen Takács József és Olexa János vádlottak s mindhárom vádlott irányában a kir. ügyész fellebbezést jelentettek be, — a kártérítésre nézve az özvegy megnyugodott. — Ehez nem kell commentár? — Ugyancsak a helybeli törvényszék f. hó 28-án tárgyalta Kraeusn Mihály dobsinai lakos bűnyűjét, a ki ez év nyarán nagy anyját részeg állapotban megölte. — A kir. törvényszék a vádlottat felmenő ágbeli rokonnal elkövetett szándékos emberölés bűntettében mondta ki bűnösnek s ezért 12 évi fegyházra s 12 évi hivatalvesztés és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére ítélte s az eljárási és rabtartási költségekben lemarasztalta. — Az ítélet ellen úgy vádlott mint a kir. ügyész fellebbezést jelentettek be.

Elfogott sertéstolvaj. Október 27-én a jánosi puszta a csendőrök egy kondást fogtak el, a ki a derenesényi erdőn makkoló sertések közül két nagy sertést hajtott el, de szerencsétlenségére az egyszer rajta veszett. Ideje is már, mert vidékünkön a sertés tolvajlás gyakorivá vált.

Vörsek. E czim alatt jelentek meg az Atheneum kiadásában Budapesten, lapunk egyik kiváló munkatársának Borsody Bélának költeményei. — A esimesan kiállított verskötet, mely nagyságos Fáy Barnabásné szül. Fáy Albina urnő ő nagyszájának van ajánlva, valóban igen sok szép s művészi alakított költeményt foglal magában. — A szerző három részre osztja fel azokat: balladafélék, szerelmi- és vegyes költemények csoportjára. Valóban mind az, mi a lelket gyönyörködtetni s a fájdalommal elaltatni képes — föl található bennök. — Bővebb ismertetéssel szolgál, lapunk legközelebbi száma. — A verskötet ára csak egy forint.

A rimaszombatiakat miről ismerik meg? E czim alatt jelent meg a mult heti „Rozsnyói Híradó“-ban, s ebből átvéve a „Pesti Hírlap“ folyó hó 26-iki számában egy cikk, melyet érdekes tartalmánál fogva jónak látunk közölni: „Egy gömörmezei úri ember e napokban Budapesten járván, a Ráczfürdőbe is ellátogatott. Fürdés után, a míg az olvasó-, hajnyíró stb. teremben a tukszem-nűtőre várakozott, e következő párbeszédnek volt fültanuja: Operateur: (egy vendéghez, kinek mindkét lábfeje telve volt tukszemmel és kinövésekkel) „Uraságod nemde rimaszombati? — Vendég: „Honnan következteti azt? — Operateur: „Hát kérem allasson ilyen nagy tukszemes lábú urak csakis onnan kerülnek a kezem alá! — Hát bizony ez a cikk élzenek nagyon megjárna, s mi volnánk a legelsők, a kik jóízűt kaczagnánk felette. — Sajnos azonban, hogy ha végig tekintünk városunk utcáin, a czikket nem élzenek, hanem valóban kell tekintenünk, mert talán egy város sincs oly rossz járdával ellátva, mint a miénk.

Bőjtől csodaszor. Egy francia kelmefestő — Suaques Sándor — oly megbecsülhetetlen liquert talált ki, mely az éhséget hetekig képes elaltatni. — Succit a híres milánói koplalót — ki most napjában négyszer ebédel s annyit eszik mint négy ember — páros bőjtölésre hívja ki.

Ki meddig él? Egy angol statisztikus, érdekes táblázatot készített az emberek halandóságáról foglalkozásaik szerint. — Táblázatában mint feltűnteti: legtovább élnek a papok s legkorábban halnak el a pénzérek. — A táblázat rendre veszi a foglalkozások neveit, — a melyek több nyugalmat adnak, hosszabb életet is kecsgetnek.

Kerti gazdaság.

Gyümölcsészet. (vége.)

*100. Száz pap alma. Nov.—január sőt tavaszig is első rendű esemege és háztartási gyümölcs. Közép nagy; gyakran kissébb is. Husa sárgás, néha zölde fehér, finom, lágy vagy porhanyó, leve bő, ezukros, finom savanyval emelt, igen kellemes, gyöngéden illatos, de nem mindig eléggé fűszeres ízű. Faja fiatal korában vigan, később csak mérsékeltén növe, egészséges edzett, korán, rendszeren, bőven és rendszerint esomósan termő. Diszlik minden almaalanyon, helyben és talajban nem válogat.

*101. Téli fehér kalvil. Nov.—márcz. kitünően első rendű esemege gyümölcs. Magas törzsű fákön közep-nagy, törpe fákön jókora nagy. Husa sárgás fehér, igen finom, tömött és mégis porhanyó, sőt csaknem olvadó, leve igen bő, felséges ezukros borizú, kitünően kellemes illattal emelt, mely illat a málna vagy eper, sőt némely gyümölcsészek szerint az ananász illatához hasonlítható. Faja fiatal korában bujanóvészű, de az idő viszontagságaira, főképe a tenyészeti idejében — tavasszal és nyáron — igen érzékeny s e mellett idősebb korában a fenésedésre (brand) is hajlandó. Korán s rendkívül bőven virágzik, de keveset köt és még ebből is akármennyi kifejtetlenül oda szárad az ágra összefonnyadv, vagy ha kifejlődött, akkor feketés ragyafoltokat kap s érése előtt e ragyafoltokon rothadásnak indul s élvezhetlen né válik. Nem szereti sem a nedves földet, sem a nedves időjárást. — Némelyek termékenynek találták koronra magasban ojtott szálasfákön, mások paradicsomra ojtott törpe fákön. A minden almák eme királyáról ennyi rosz tulajdonság után sem mondható egyéb, mint az, hogy tegyen kísérletet vele mindenki, a kinek pedig sikerül termesse nagyba, mert feleslegét mesés áron értékesítheti a világvárosokban. Vevő mindig lesz rá.

Ekkéut befejeztük szemlélnket a legjelesebb almafajokat illetőleg. Vaanak azonban még számos csak olyan jó fajok, melyekre nem lehetett kiterjeszkedni, hiszen akkor könyvet kellene írni, amire e lapok hasábjainak szükségök nincsen. Mint magyar leírásban még meg nem jeleut, de Petrovaitól megszerezhető fát (saját tapasztalatom után) ajánlhatom a Tyroli fehér rozmarin almát, mint egyikét a legfinomabb, májusig is teljes jó karban eltartható alma fajoknak.

Ismertetésünk folyamán át a vadonezon kívül, mint legjobb oltó alanyat a paradicsom almát és a Loczint említettük. Talán nem ált ezekről is némi rövid értesítést adni. A paradicsom alma (Pomme de paradis, Johannisapfel.) — Leroy a nem régen elhunyt hírneves francia pomologus — szerint csak harmadrendű nyári gyümölcs, a melyet hajdan tenyészthettek gyümölcsös kedveert, de a XVII. század óta már csak alanynak használják. A paradicsom almafa könnyen szaporíthatóság tekintetéből vetekedik a ribizkével, gyökerező tehetségére nézve pedig a fűzfával. Sima vesszeje, sőt két éves, legalyazott és meghegyezett faja a földbe leszurva, még a sima vesszőnél is könnyebben s biztosabban fakad meg, ha tavasszal kellően nyirkos földre dugjuk. Nedves időjárás mellett még a dereka is gyökeret hajt a levegőn, mert elég neki az a kis föld, amit az eső freesent rá! Nehéz kötött földben csak sinylódik. A laza talajban pedig a szélvész szakgatja meg a gyökerit s emiatt sokat szenved. Könnyű, termékeny földben kender módjára tör elő a földből s szolgáltatja a legjobb törpe fának való ojtó alanyat. Az így beoított fa 15—20 évnél tovább a legnagyobb gond és figyelem mellett sem él tovább, de már 3—4 éves korában bőven terem. A eserepes gyümölcsfákat is ő rá ojtják. Akármilyen hideget is jól kiáll. Fajfát és próbafát célszerűbb rajta alakítani. A második a hollandi dókcin, mely septemberben érő, közép nagy, esemege gyümölcsnek is jó, másod rendű, édes gyümölcsöket terem, de e fajt, köztudomás szeriut, gyümölcs tenyészési czélból sehogysen művelik a világon, hanem csak is azért, hogy gyöksarjait feltörpe fák alanyául felhasználhassák. Az almák minden faja jól diszlik dominra ojtva s rajta 2—3 m. magas, törpe fákká szoktak növekedni.

Harmadik és legbecesebb alanyának ajánlja Bereczki az erdélyi híres orbai almát, mely másod rendű esemege, de kitünően első rendű háztartási téli gyümölcs. — Nálunk a másik, szintén székelgyöldi magotlan neve alatt ismeretes. Nagyon is korai virágzása és a tenyész életet nagyon későn befejezni szokott természeté miatt, nem ér rá a magképzésre, innen van a „magatlan“ elnevezés. Az orbai almára ojtott más nemes fajú almák, nagyon hamar lábra kapnak s vigan szoktak növekedni, mert az orbai alma sűrűn és közel a földszinhez eresztí és nagy részt vízirányosan nyújtóztatja gyökereit, melyek sokszorosán elágaznak finom gyökros tokkál sokkal gazdagabban vannak beruházva, mint egyéb vad vagy szelid almáifánk, minél-fojva a vékony terméretű gyökérben is vigan nő s táplálékát s földből, bárhol is, könnyebben megszerezheti, mint más almafajok. Annál a tulajdonságnál fogva pedig, hogy az orbai alma esemetéje nem csak a gyöknyakból hanem föld alá került, sima törzséből is képes olyan járulékos gyökereket eresztetni, melyek időjártával megerősödnek s a fát bővebben képesebb táplálékkal a földből ellátni, mitsem magok a esemete anyaggyökerei, és tudva azt, hogy a fiatal ojtványok sárgaságát leginkább a táplálékhiány okozza: nem természetesen következik-e ebből az, hogy az Orbai-alanyra ojtott alma fa nem eshetik ebbe a betegségebe? Legnagyobb előnye pedig az, hogy magas törzsű fákká nevelhető a bele ojtott almáifák. Mivel pedig dugványról is könnyen szaporítható, megérdemli mindenképen a ráfordított figyelmet, Gyökeres vesszőt úgy is szerezhetünk, ha ráojtjuk a galyat más almaalany gyöknyakára, a kihajtott vesszőt feltöltjük földdel, hol az meggyökeresedik s készen áll az orbai almára, mely levágtatván gyökereitől az alanyanról kiültetendő s a sarjadványairól és meggyökeresztett vesszeiről, ojtás nélkül is nagyban elszaporítható, úgy annyira, hogy időjártával tősarjadványairól s meggyökeresztett vesszeiről olyan rengeteg mennyiségben állíthatunk elő alma alanyokat, hogy e czelra a magvetéssel is felhagyhatunk.

S—a.

Hivatalos közlemények.

A rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

Pályázat.

1125. sz. A vezetésem alatti rimaszombati kir. törvényszéknel nyugdíjazás folytán üresedésbe jött 1500 fr. évi fizetés és 200 frt lakpénzzel javadalmazott kir. törvény széki bíró állomásra Igazságügy-Minister ur ő Nagyméltó ségának f. évi október hó 19-ről 3617. sz. I. M. E. sz. a. kelt magas rendelete folytán ezenel pályázatot hirdetek. Felhívom ennélfogva mindazokat, kik ezen állomást elnyerni ohajják, hogy életkorukat, szakképzettségüket, nyelvismeretüket, eddigi szolgálataikat, valamint a kir. törvényszék területén alkalmazott bírósági hivatalnokokkal netalan létező rokonsági viszonyukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket jelen hirdeteménynek a hivatalos lapban háromszori megjelenésétől számítandó két heti határidő alatt, és pedig a közszolgálatban levők hivatali főnökük útján hozzam annyival inkább nyujtsák be, mivel az elkésletten, vagy nem szabályszerű uton érkezett kérvények figyelembe vetetni nem fognak.

Rimaszombat, 1886. október hó 26-án.

Fornét Jenő, kir. tszéki elnök.

A miskolczi kereskedelmi- és iparkamarától.

Értesítés.

426. sz. A es. kir. közös hadügyminiszterium a közös hadsereg 1887. évi nyári és téli takaró és löpokróc szükségletét árlejtés útján kívánja beszerezni.

A budapesti felszerelési raktár szükséglete 3000 drb téli, 2500 drb nyári takaró és 3700 drb löpokróc.

E szükséglet 1887. évi május hó végétől szeptember hó végeig szállítandó be.

Az ajánlat f. évi november hó 25-ig teendő meg. Az ajánlati föltételek s a szerződési minta a kamara hivatalos helyiségében betekinthező.

Miskolcz, 1886. október hó 24.

A kamara elnöksége:

Radvány István, elnök. Dr. Kovács Gyula, titkár.

A miskolczi kereskedelmi és iparkamarától.

Értesítés.

A es. kir. hadügyminiszterium a közös hadsereg ruházati s egyéb felszereléseinek szükségletét 1887-ik évi szükséglete mérvéig nyilvános árlejtés útján kívánja biztosítani.

